

**Periodisk evaluering av tverrfaglige bachelorprogrammer ved SV-fakultetet,
Universitetet i Oslo**

Tor Saglie, Justis- og beredskapsdept.

Gunn Birkelund, ISS, UiO

Silja Katrina Krøvel, Student, OLA, UiO

Birgitte Sloth, Københavns Universitet

Bjørn Stensaker, PFI/Intermedia, UiO

Oslo, 7. juni 2013

Sammendrag

Det Samfunnsvitenskaplige fakultet ved UiO har som en del av kvalitetsarbeidet gjennomført en periodisk evaluering av fakultetets tverrfaglige bachelorprogrammer. Evalueringskomiteen har bestått av eksternt utpekte medlemmer, studentrepresentanter, samt interne vitenskaplig ansatte ved UiO. Følgende programmer har blitt vurdert:

- Europastudier
- Internasjonale studier
- Kultur og kommunikasjon
- Offentlig administrasjon og ledelse
- Utviklingsstudier

Sett i forhold til evalueringskomiteens mandat vil vi konkludere med at alle programmene har potensial for videreføring. Mange av programmene rekrutterer svært bra, har et svært godt studiemiljø, fornøyde studenter og en studiepoengproduksjon over snittet for SV-fakultetet. Komiteen ser likevel at Europastudier kanskje står overfor de største utfordringene når det gjelder spørsmålet om videreføring.

Komiteen har fremmet mer spesifikke anbefalinger i forhold til det enkelte program, men vil fremholde at programmene generelt har noen felles utfordringer. Disse er:

- Samsvaret mellom profil og innhold bør bedres ved flere av programmene. Dette handler om navn og profil på studiene, koplingen til innholdet i studieprogrammene og nærheten til praksisfeltet og arbeidsmarkedet. Komiteen vil understreke at programmene mer generelt kan ha godt av å gjennomtenke samsvaret mellom profil og det læringsutbytte studentene er tiltenkt å sitte igjen med. Studentaktive læringsformer og ferdighetstrening kan ikke minst bidra til å styrke dette samsvaret.
- Hvis SV-fakultetet ønsker å fortsatt fremme tverrfaglighet, vil evalueringskomiteen anbefale at fakultetet overtar styringen av programmene slik at de ikke risikerer å bli nedprioritert i forhold til de disiplinorienterte programmene. I dag er eierskapet til de tverrfaglige programmene uklart. Begrunnelsene for de tverrfaglige programmene bør også gjennomtenkes mer prinsipielt.
- Komiteen vil også påpeke at mange av de tverrfaglige bachelorprogrammene burde styrke koplingen til forskningen ved SV-fakultetet. Evalueringskomiteen finner det oppsiktsvekkende at det er relativt svake koplinger mellom sentrale forskningsmiljøer ved SV-fakultetet og enkelte av de tverrfaglige studieprogrammene.
- Mange av de tverrfaglige studieprogrammene har – på linje med andre bachelorutdanninger – utfordringer når det gjelder frafall og gjennomføring på normert tid. Evalueringskomiteen mener at SV-fakultetet fortsatt bør arbeide for å forbedre programmene på disse feltene. Anbefalingene over bør kunne bidra til mindre frafall og bedre gjennomføring.

Introduksjon

Samfunnsvitenskapelig fakultet (SV) ved Universitetet i Oslo (UiO) har oppnevnt følgende komite til å forestå den periodiske evalueringen av de tverrfaglige bachelorprogrammene ved fakultetet våren 2013: Tor Saglie, Gunn Birkelund, Silja Katrina Krøvel, Birgitte Sloth, og Bjørn Stensaker (komiteens administrator). En periodisk evaluering er en del av kvalitetssystemet ved UiO, og er en prosess som i hovedsak er innrettet for å gjøre en helhetlig vurdering av programmene, med en spesiell forankring i fakultetets strategiske plan for 2010-2020, og med særlig vekt på:

- Hovedmålsettingen om å utdanne kandidater som kan løse avanserte oppgaver innenfor et vidt spekter av arbeidsområder
- Målet om å utdanne kandidater som er attraktive for arbeidsmarkedet
- Målet om at kandidater har tilfredsstillende muligheter for videre masterstudier

SV-fakultetet ba også komiteen om å vurdere programmenes indre struktur og organisering, resultater og læringsmiljø, der dette bør kunne ut i en anbefaling til fakultetet om studieprogrammene bør videreføres, endres eller legges ned. Et element her er også programmenes tverrfaglige profil, og hvordan denne er designet og implementert. De fem programmene som er evaluert er:

- Europastudier
- Internasjonale studier
- Kultur og kommunikasjon
- Offentlig administrasjon og ledelse
- Utviklingsstudier

I forkant av evalueringen hadde de ulike studieprogrammene utarbeidet en selvevaluering som ga komiteen sentral bakgrunnsinformasjon om studieprogrammene, deres innretning og resultater. Komiteen hadde den 2. og 3. mai møter med programledere, studiekonsulenter, lærere og studenter ved nevnte studieprogrammer, og har i tillegg bedt SV-fakultetet om en del tilleggsinformasjon, spesielt knyttet til ulike studentdata. Komiteens synspunkter og anbefalinger er basert på dette datagrunnlaget og interne drøftinger i komiteen. Komiteen står samlet bak synspunktene og anbefalingene i denne rapporten.

I mandatet for komiteen er det eksplisitt bedt om at den periodiske evalueringen bør være relativt kortfattet og eksplisitt, og komiteen har forhold seg til dette i utformingen av rapporten. For mer utfyllende beskrivelser av programmene viser vi derfor til de ulike selvevalueringene som er skrevet. For oversiktens skyld har imidlertid komiteen valgt å sammenstille en del kvantitative data om de tverrfaglige programmene som enn innledning både til vurderingene av det enkelte program, og som et utgangspunkt for mer sammenlignende vurderinger av programmene og deres profil. Rapporten er derfor strukturert i tre deler der vi først beskriver programmene ut fra en del nøkkeldata, der vi så går mer i dybden på det enkelte program, for så å avslutte med noen overordnede refleksjoner og anbefalinger knyttet til de tverrfaglige programmene og deres styring og organisering mer generelt.

Sentrale kjennetegn ved de tverrfaglige bachelorprogrammene ved SV-fakultetet

I utgangspunktet synes det som om alle de tverrfaglige bachelorprogrammene ved SV-fakultetet er strukturert på samme måte. De er alle modulbaserte og er i hovedsak basert på eksisterende moduler som er utviklet for mer disiplin- og fagorienterte studieprogrammer ved SV- og HF-fakultetet. Samtidig har alle de tverrfaglige bachelorstudiene noen unike emner spesielt designet for programmene: Dette er gjerne et eget introduksjonsemne, et emne i avslutningsfasen av studiet, samt at flere av programmene i de siste årene har utviklet et eget emne midtveis i studieløpet. Generelt er likevel de spesielle emnene i mindretall, og programmene er i hovedsak satt sammen av eksisterende emner. Den tverrfaglige dimensjon består derfor i hovedsak av måten ulike emner er kombinert på der tverrfagligheten også ofte begrenset av det tilbud av emner som eksisterer. Komiteen ser at denne tenkemåten er relevant for å utnytte eksisterende emneportefølje på en kreativ måte, der ikke minst kostnadene kan holdes nede. Komiteen ser imidlertid også at de fem studieprogrammene som er evaluert er svært forskjellige, noe som ikke minst kommer til uttrykk gjennom en del sentrale resultatindikatorer og nøkkeltall for studieprogrammene (se tabell 1):

Tabell 1: Noen sentrale nøkkeltall og resultatindikatorer for de tverrfaglige bachelorprogrammene

	Europastudier	Internasjonale studier	Kultur og kommunikasjon	Offentlig adm. og ledelse	Utviklingsstudier
Antall søkere (1.valg) i 2007	95	437	179	204	191
Antall søkere (1.valg) i 2012	75	418	289	244	108
Ramme for opptak (2012)	55	60	60	55	60
Poenggrenser opptak (2007)	49,2	58,1	49,4	47,0	53,2
Poenggrenser opptak (2012)	45,4	53,8	48,8	46,2	45,7
Studiepoeng pr registrert student (2009)	40,0	42,9	40,3	35,7	42,6
Studiepoeng pr registrert student (2011)	36,5	43,9	44,7	39,1	42,8
Utreisende utveksl.studenter (2008)	19	26	9	4	17
Utreisende utveksl.studenter (2012)	7	20	8	1	-
Hvilket masterprogram går studentene til ved UiO?	Mange til MA i statsvitenskap	Mange til MA i statsvitenskap, men også en del til MA ECON.	En del til MA i sosiologi, og en del til MA PSY.	En del til MA i ECON, og noen til MA i statsvitenskap	En del til MA Sosialantropologi, en del til MA SGO, og en del til MA PECOS

(Tallene i tabellen er innhentet administrativt og er ikke kvalitetssikret av evalueringskomiteen. Tabellen bør derfor leses med varsomhet)

For mange av de tverrfaglige bachelorprogrammene er søkersituasjonen relativt god, samtidig viser tabell 1 også at antall søkere som har Europastudier og Utviklingsstudier som førstevalg har gått ned mellom 2007 og 2012. Poenggrensene for opptatt til alle de fem tverrfaglige bachelorstudiene har gått ned i samme periode. Samtidig synes studiepoengproduksjonen å være økende, selv om poengproduksjonen isolert sett ikke kan sies å være tilfredsstillende. Her bør det samtidig nevnes at

tallene for studiepoengproduksjon kan være høyere enn tabell 1 antyder da den tekniske registreringsprosessen ofte kan resultere i lavere studiepoengproduksjon enn det som i realiteten er tilfelle. Antall utreisende utvekslingsstudenter synes også å være på retur. Når det gjelder hvor studentene blir av etter bachelorstudiene, er data svært usikre, men få synes å gå direkte ut i arbeidslivet. Mange synes å fortsette med masterstudier, og av de som fortsetter ved SV-fakultetet blir mange rekruttert til MA i statsvitenskap. Utviklingsstudier synes å være det bachelorprogrammet som har den største spredningen på ulike masterprogrammer.

Ser man på de tverrfaglige bachelorprogrammene i forhold til andre bachelorprogrammer ved SV-fakultetet scorer ikke de tverrfaglige programmene dårlig. Alle de tverrfaglige studieprogrammene hadde f eks i 2012 en poenggrense for opptak som lå rundt eller over snittet for SV-fakultetet (45,9), og vurdert i forhold til studiepoengproduksjon hevder enkelte av de tverrfaglige programmene seg svært godt sammenlignet med de mer disiplinorienterte programmene (bachelor i statsvitenskap hadde f eks i 2011 en studiepoengproduksjon på 41,1, bachelor i sosiologi hadde en studiepoengproduksjon på 42,8). Data for frafall har vært vanskelig å få frem for alle de tverrfaglige bachelorprogrammene, men frafall synes generelt å være et problem som de fleste programmene sliter med. Dette er imidlertid ikke noe unikt for de tverrfaglige programmene, og er et problem på dette nivået mer generelt.

Ser man på betydningen av de tverrfaglige bachelorprogrammene sett i forhold til det totale antall studieplasser ved SV-fakultetet på bachelornivå utgjør de tverrfaglige studieprogrammene noe under en tredjedel (290) av fakultetets studieplasser (1070). Porteføljen av tverrfaglige studieprogrammer må derfor sies å være viktig for SV-fakultetets tilbud på dette nivået. I dag administreres alle de tverrfaglige bachelorprogrammene fra henholdsvis Institutt for Statsvitenskap og Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi, mens de tidligere var styrt av fakultetet sentralt.

Vurdering av bachelorprogrammet i Europastudier

Dette bachelorprogrammet startet opp i 2003 og ti kull er tatt opp. Programmet har tverrfaglige innslag fra andre fakulteter og har slik sett en bredere tverrfaglig profil enn de andre programmene. Programmet har en forhistorie som bidrar til at profilen blir noe uklar: Det synes ikke helt klart for studentene hva «Europastudier» i realiteten innebærer, og det synes som om mange av studentene kanskje har hatt andre studier som førstevalg. Sett ut fra et arbeidsmarkedsperspektiv er det heller ikke helt tydelig hva en kompetanse i Europastudier kan kvalifisere til. Programmet har da også et relativt stort frafall etter første år. For de som fortsetter, synes mange studenter å gå videre til masterstudier, og da spesielt i statsvitenskap.

Læringsmålene ved dette programmet ble sist revidert i 2007, og de har ikke vært tatt opp til større revisjon etter dette. Innføringen av kvalifikasjonsrammeverket i 2012 har derfor ikke hatt betydning for tenkningen omkring profil og læringsmål. Spesifikke emner for programmet er lagt til innledningssemesteret og til avslutningssemesteret, og ellers består programmet av en rekke ulike emner hentet fra ulike andre studieprogrammer. Programmet synes likevel å klare å opparbeide en kullfølelse hos studentene, der ikke minst seminarvirksomheten i starten synes å være et viktig element. Et viktig poeng er imidlertid at mens seminarene synes å fungere vel sosialt, synes studentene ikke alltid å være fornøyd med det faglige utbyttet. De programspesifikke emnene synes

å fungere godt, med gode tilbakemeldinger fra studentene, og spesielt avslutningsemnet markerer seg med gode eksamensresultat. Programleder er selv ansvarlig for de programspesifikke emnene. Studiet har nytt godt av å ha et aktivt studieutvalg.

Programmet er i utgangspunktet lagt opp slik at studentene kan velge mellom ulike valgfrie emner som tilbys både fra HF og SV, og det kan stilles spørsmål ved om ikke et program som i utgangspunktet har en noe uklar profil dermed kan bli enda mer utydelig gjennom den store valgfriheten man tilbyr. Det paradoksale er likevel at svært mange studenter synes å velge fordypning i statsvitenskaplige emner slik at programmet kvalifiserer til et masterstudium i statsvitenskap.

I en kritisk og god selvevalueringsrapport identifiseres det en del områder som programmet bør jobbe videre med, og evalueringskomiteen er enig i mange av forslagene. Samtidig mener komiteen at et grunnleggende problem er programmets uklare profil. Samlet sett mener derfor evalueringskomiteen at:

- Programmet bør grundig gjennomtenkes med hensyn til faglig profil, navn og begrunnelse. Programmet er i dag uten tvil tverrfaglig i betydning at det innbyr til en bred sammensetning av emner fra ulike fagområder, men der programmet i praksis transformeres til å bli veldig likt et ordinært statsvitenskaplig program gitt de valg studentene gjør. Hvorvidt programmet i realiteten blir så veldig tverrfaglig kan det derfor stilles spørsmål ved, og begrunnelsen for studietilbudet blir dermed uklart.
- Rekrutteringsmessig, i forhold til frafall og i forhold til gjennomføring synes det også å være stort rom for forbedring, og komiteen er av den oppfatning at en grundig gjennomtenkning av profil, struktur og innretning på programmet kan avbøte på noe av disse problemene.
- Programmet er svært avhengig av velfungerende seminarer siden mange av emnene er hentet fra andre studieprogrammer. Seminarvirksomheten kan være en viktig identitetsbygger og samlingspunkt, men da må programmet få tilført ressurser til dette, og det må gis opplæring til seminarledere slik at aktiviteten koples til sentrale læringsmål for programmet.

Vurdering av bachelorprogrammet i Internasjonale studier

Bachelorprogrammet i Internasjonale studier er det tverrfaglige program som har størst søkning av de fem programmene som er evaluert. Profilen til programmet synes å være tydelig formidlet til studentene, og programmet tjener kanskje på at det eksisterer en del tilsvarende engelskspråklige programmer ved utenlandske universitet (International Relations). Programmet har siden opprettingen hatt to egne emner, mens resten av emnene er hentet fra ulike programmer fra ulike fakulteter og institutter (jus, historie, økonomi). Et nytt emne på 2000 nivå er vedtatt innført, og kan bidra til at programmets profil understrekes ytterligere. I dette emnet er undervisningen lagt opp slik at det fordrer stor studentaktivitet, og evalueringskomiteen ser et stort potensial i at emnet både kan styrke programmets profil, og ikke minst øke studentenes praktiske ferdigheter da denne dimensjonen inngår som et sentralt element i emnet.

Programmet har over tid nytt godt av kontinuitet i lærekrefter, men er samtidig også relativt sårbart siden mye av undervisningen i nøkkelemnene er knyttet til få personer. Studentene synes å være godt tilfredse med programmet, er meget målrettede og bevisste på fremtidige studie- og karrierevalg. Her bør det også trekkes frem at programmet ha et meget engasjert studieutvalg som spiller en viktig rolle for sosial og faglig integrering.

Programmet er oppbygd på basis av emner hentet fra statsvitenskap, økonomi, jus og historie og strukturen i programmet er slik at man må ha en viss fordypning for eventuelt å fortsette på masterstudier i ett av disse fagene. Data tyder på at mange av studentene som fortsetter på ett av UiOs masterprogrammer velger statsvitenskap eller økonomi. Historie synes ikke i like stor grad å bli valgt på masternivå. Mange av studentene synes å reise til utlandet for å ta en master der.

Evalueringskomiteen synes at programmet i Internasjonale studier er meget velfungerende sett i forhold til en del nøkkeldata, men at det fremdeles har utviklingspotensial. Komiteen anbefaler at:

- Arbeidet med å øke studentaktive arbeidsformer (bruk av case, problemorientert undervisning, etc.) fortsetter. Programmet har et meget godt utgangspunkt i forhold til å utvikle slike arbeidsformer gjennom motiverte og engasjerte studenter og bør legge ytterligere til rette for en slik utvikling. Innretningen av et nytt emne på 2000 nivå er et godt grep i så måte.
- For å styrke den tverrfaglige profilen ytterligere har programmet vurdert å bruke flerfaglige lærerteam i undervisningen. Dette er et initiativ som evalueringskomiteen ser på som meget positivt, og som noe som ikke minst kan styrke den røde tråden i programmet, og skape sterkere koplinger mellom de ulike disiplinene.
- Programmets ønsker om en dobbelmaster i Internasjonale studier gis en vurdering. Grunnlaget for et slikt masterprogram er uten tvil til stede uten at evalueringskomiteen har sett det som en del av sitt mandat å eksplisitt konkludere omkring dette behovet.

Vurdering av bachelorprogrammet i Kultur og kommunikasjon (KulKom)

Programmet kan føre sin historie tilbake til 2003, og til nå har ti kull studenter blitt tatt opp på programmet. I programmet inngår emner fra ulike studieprogrammer ved SV-fakultetet og ved HF-fakultetet. Som ved en rekke av de andre tverrfaglige bachelorprogrammene ved SV, har programmet to emner som har vært spesielt designet for å ivareta den faglige profilen: et innføringsemne og et avslutningsemne som begge ivaretas av programleder. Til forskjell fra andre av de tverrfaglige programmene er innføringsemnet ettårig, og er således mer omfattende. KulKom har økt sin studiepoengproduksjon de siste årene, og komiteen vurderer det som sannsynlig at en sterk satsing på innføringsemnet kan ha hatt betydning her. Samtidig har også programmet gjennomgått en endring de senere årene der en del av valgfriheten er strammet inn, og der man har forsøkt å skape en sterkere faglig profil på programmet, og dette kan også ha hatt positiv betydning på studiepoengproduksjon og gjennomføring.

Som for en del av de andre tverrfaglige programmene synes det problematisk å få enkelte fag og disipliner til å passe inn i programprofilen. De ulike fagdisiplinene som inngår er ikke alltid

hensiktsmessige i forhold til det faglige fokuset som KulKom ønsker å utvikle. For KulKom synes dette ikke minst å gjelde sosialantropologiens plass i programmet, og der implikasjonen kanskje kan avleses i form av at få studenter velger fordypning i dette faget.

Profilen på programmet synes å være relativt god, selv om det ifølge enkelte informanter ofte er relativt sent i studiet at studentene evner å forklare og forstå studiets innretning i forhold til andre fag. Her kunne programmet kanskje lagt enda større vekt på profileringsarbeid i det innføringsemnet som går over hele det første året.

Generelt synes studentene å være fornøyd med programmet. Søknaden er god og man har mange søkere som har studiet som førstevalg. Dette har uten tvil positiv betydning for studiemiljø, og for at studiemiljøet oppleves som engasjerende. Komiteen ser at dette også kan ha betydning for at relativt få faller fra underveis i studieløpet. Gitt at programmet nyter godt av motiverte og engasjerte studenter kan det også være aktuelt at ambisjonsnivået økes enda mer, ikke minst siden relativt mange studenter mener at arbeidsmengden i programmet er middels. Programmet har satt i verk mange tiltak som komiteen finner er prisverdige, ikke minst at studiekonsulentene innkaller førsteårsstudentene til en egen samtale hver vår. Kunnskapen om hvordan studentene opplever programmet synes å være stor, og eventuelle tiltak for ytterligere forbedre programmet beror ikke så mye på mangel på kunnskap som på innflytelse over den samlede strukturen i programmet, samt ressursituasjonen mer generelt. Samlet sett synes programmet å være velfungerende. Komiteen anbefaler likevel at:

- Programmet tar initiativ til å styrke progresjonen i studieløpet, der forståelsen og kunnskapen om KulKom etableres tidligere i studieløpet, og der man kan bygge på dette i senere faser av studieløpet.
- Programmet har i de siste årene lidd under manglende kontinuitet på den administrative siden, og komiteen vil understreke at det er en fare for kvaliteten hvis man ikke klarer å skape et mer langsiktig ansvar for programmet administrativt.
- Selv om komiteen er av den oppfatning at profilen på programmet er relativt klar, bør det vurderes et navneskifte på programmet ut fra at dagens navn kanskje er noe implisitt. Slik komiteen oppfatter profilen på programmet handler dette om «Kulturstudier» mer generelt, og vil utfordre programmet til å gjennomtenke hvordan dagens navn kommuniserer utad.

Vurdering av bachelorprogrammet i Offentlig administrasjon og ledelse

Programmet ble startet opp i 2003, og er i dag administrert Institutt for Statsvitenskap. Sammenlignet med andre tverrfaglige programmer synes dette programmet å ha en svært tydelig arbeidsrelatert profil, og der dette også ble reflektert hos søkerne til studiet i de første år (eldre studenter). Samtidig synes det også som om programmet i realiteten kan være mer analytisk enn praktisk orientert. Mange studenter synes å ha trodd at programmet skulle være mer praksisrettet enn det det har vært. Hos studentene synes det å ha vært et ønske om at programmet sterkere avspeiler den formelle profilen, og et nytt emne som ble innført i 2013 (ledelse i komplekse organisasjoner) synes å være et naturlig svar på dette ønsket. Komiteen ser innføringen av dette

emnet som et positivt bidrag til å styrke den intenderte profilen til programmet, og styrke kullfølelsen og integrasjonen i studiestrukturen.

Samtidig ser komiteen at mange av undervisningsformene i programmet er lite egnet til å styrke praksisdimensjonen, og hvis programmet oppleves som at det ikke svarer til forventningene, samtidig som om man også opplever til dels stort frafall, tyder det på at det programmet bør styrke koplingene mellom intendert profil og det reelle programinnholdet.

Programmet har relativt mange søkere, og mens andre av de tverrfaglige bachelorprogrammene har opplevd til dels en dramatisk reduksjon i poenggrensene for opptak, er denne endringen lang mindre ved offentlig administrasjon og ledelse. Studentene synes motiverte og engasjerte i programmet, og har selv tatt initiativ til en lang rekke faglige og sosiale aktiviteter. Samtidig tyder evalueringer på at mange studenter oppgir å bruke mindre enn 20 timer i uka på studiet, og studiepoengproduksjonen er ikke spesielt høy. Disse resultatene kan tyde på at programmet har rom for å høyne både faglige ambisjoner og forventningene til studentene. Ikke minst kan kanskje mer studentaktive læringsformer bidra til både å øke studieintensiteten og øke praksisdimensjonen i programmet. Generelt mener evalueringskomiteen at programmet har mange styrker, men at det er flere forbedringspunkter. Komiteen anbefaler at:

- Programmet bør skape et bedre samsvar mellom navn og dagens profil og det reelle innholdet i studiet. Et nytt emne som er iverksatt i 2013 synes å være et godt tiltak i så måte, men kanskje kan samsvaret styrkes ytterligere ved at programmet kritisk vurderer sin profil. Komiteen stiller ikke minst spørsmål ved den sterke innretningen mot "offentlig administrasjon", ut fra at mye av innholdet synes å handle om organiseringsspørsmål mer allment.
- Programmet bør som en av en utviklingsprosess også vurdere hvordan undervisningsaktivitetene kan bli mer studentaktive, praksisnære og casebaserte. Komiteen mener at en økt vektlegging på slike undervisningsformer kan både styrke studieintensiteten, minske frafall, og skape en enda sterkere kullfølelse hos studentene.
- Internasjonaliseringsdimensjonen i programmet kan også vurderes styrket, ikke minst hvis profilen gjennomtenkes på ny. En sterkere vektning på organisasjon og ledelse vil kunne være en profil som enklere kunne kombineres med internasjonal studentutveksling. Antall utreisende studenter bør økes.

Vurdering av bachelorprogrammet i Utviklingsstudier

Programmet i Utviklingsstudier ble startet i 2003, og er et resultat av et samarbeid mellom sosiologi og samfunnsgeografi, sosialantropologi, økonomi og statsvitenskap. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi administrerer i dag programmet. Programmet har historisk hatt god søkning, men i de siste årene har antallet søkere som har programmet som sitt førstevalg gått ned. Poenggrensene for opptak er også kraftig redusert i løpet av de siste 6 år. Studiepoengproduksjonen synes å være relativt stabil de siste årene.

Programmet er strukturert som mange andre tverrfaglige programmer ved at man har to tydelige programspesifikke emner innledningsvis og avslutningsvis, og der porteføljen ellers utgjøres av en kombinasjon mellom emner fra andre studieprogram. Programmet er særpreget i og med at man har lagt stor vekt på en avsluttende bacheloroppgave der studentene i forbindelse med oppgaven reiser til utlandet for å samle inn data. Samtidig synes integrasjonen i programmet å utgjøre et problem, der relativt stor valgfrihet i sammensetning av emner, og det forhold at studentene kan velge mellom hele 5 ulike fordypninger, kan bidra til denne situasjonen. Kanskje er det relativt høye frafallet i programmet et resultat av en slik manglende faglig integrasjon? Evalueringer programmet har utført synes å indikere at mange studenter slutter fordi at det i liten grad har vært samsvar mellom studentenes forventninger til programmet og det reelle innholdet. Mange studenter synes å ønske seg et studie med stor relevans i forhold til yrkeslivet.

Samtidig viser ulike evalueringer at studentene også trives på studiet, og at det sosiale miljøet hos de som fortsetter på programmet er godt. Programmet har iverksatt en rekke tiltak de siste årene for å prøve å utvikle kvaliteten videre, der en økning i antall obligatoriske emner kanskje er det mest sentrale tiltaket. Evalueringskomiteen ser relevansen av disse endringene i forhold til programmets utfordringer, og er også positiv til de foreslåtte endringene knyttet til å innføre et nytt programspesifikt emne på 2000-nivå. Dette kan uten tvil bidra til å styrke programmets identitet og faglige profil. Komiteen ser at Utviklingsstudier kanskje har hatt en for stor faglig bredde i programoppbygningen, og vil anbefale at:

- Programmet bør fortsette arbeidet med å styrke faglig integritet i studiet. Dette kan gjøres gjennom flere obligatoriske emner, et nytt programspesifikt emne, en reduksjon i den store valgfriheten, og gjennom at man gjennomtenker bacheloroppgavens plass og rolle i programmet.
- Studieoppbygningen synes i dag også å legge begrensninger på studentutvekslingen i programmet, og man bør vurdere tiltak som kan øke denne.
- Utviklingsstudier finnes som program ved flere norske læresteder, og komiteen mener at dette tilsier at man innenfor dette feltet kanskje spesialiserer seg noe mer. Dette kan gi programmet en tydeligere yrkesretting og kanskje også minske noe av frafallet i programmet.

Noen vurderinger knyttet til de tverrfaglige studieprogrammene mer generelt

Sett i forhold til evalueringskomiteens mandat vil vi konkludere med at alle programmene kan videreføres. Mange av programmene rekrutterer svært bra, har et svært godt studiemiljø, fornøyde studenter og en studiepoengproduksjon over snittet for SV-fakultetet. Komiteen ser likevel at Europastudier kanskje står overfor de største utfordringene når det gjelder spørsmålet om videreføring. I praksis synes dette programmet å ha blitt veldig tett koplet til statsvitenskap, både når det gjelder fordypning og når det gjelder videre masterstudier. En slik kopling er ikke nødvendigvis uheldig, men det kan da stilles spørsmål ved om programmet kan forsvare sin tverrfaglige begrunnelse der man heller kunne tenke seg at programmet inngikk i den ordinære porteføljen av programmer ved statsvitenskap. Dette programmet har også utfordringer knyttet til antall søkere

som har studiet som førstevalg, og har den laveste studiepoengproduksjonen av de fem programmene.

Samtidig ser vi at flere av de andre programmene har utfordringer knyttet til samsvaret mellom profil og innhold; dette gjelder KulKom, Offentlig administrasjon og ledelse og Utviklingsstudier. Her anbefaler vi at programmene tenker gjennom sammenhengen mellom profil, innhold og koplingen til praksis. Mange av de tverrfaglige programmene synes å love mer enn de kan holde når det gjelder akkurat praksisnærheten, der dette til dels også henger sammen med undervisnings- og læringsformene som i relativt liten grad bidrar til studentaktivitet og ferdighetstrening. Komiteen vil understreke at begrenset valgfrihet i programmenes oppbygning ikke nødvendigvis betyr mindre tverrfaglighet. Data synes likevel å indikere at bachelorkandidater får relevante jobber, men dette kan ikke minst ha sammenheng med et godt arbeidsmarked. Komiteen ser også at svært mange studenter går videre til masterstudier – både innen og utenfor UiO. Ved UiO synes mulighetene for videre masterstudier også å være relativt gode – kanskje med et unntak av Internasjonale studier hvor mange studenter synes å reise ut for å studere videre innenfor samme spesialisering.

Komiteen ser at tverrfaglige studieprogrammer kan ha ulike begrunnelse, fra å ha et fokus på rekruttering av studenter, til faglig innovasjon, eller ambisjoner om et sterkere problem- og yrkesretting. I dag synes det ikke å være helt klart hvilken av disse funksjonene som SV-fakultetet prioriterer sterkest. Ved at ansvaret for administrasjon og drift av programmene er lagt til enkeltinstitutter mener komiteen at studierekrutteringsdimensjonen i realiteten blir den viktigste fordi mange av programmene sliter med at de mer disiplinorienterte programmene "setter dagsorden" for programinnholdet, og der de tverrfaglige programmene må innrette seg etter dette. Ved mange av programmene er det store utfordringer knyttet til å få utviklet og diskutert den tverrfaglige profilen i de miljøer som i utgangspunktet skal samarbeide om programmene. "Eierskapet" til programmene blir derfor svært uklart. Dette er ikke en kritikk av programlederne ved de tverrfaglige studieprogrammene som komiteen mener er sterkt engasjerte i driften og utviklingen av programmene, men et resultat av hvordan programmene er organisatorisk plassert. Komiteen mener at fakultetet bør vurdere om dagens plassering av programmene er hensiktsmessig ut fra de ambisjoner man ved UiO har når det gjelder å styrke tverrfaglig samarbeid. Uansett organisatorisk plassering må fakultetet ta en sterkere styringsrolle og ansvar for de tverrfaglige programmene. Konkrete eksempler på forhold som komiteen mener er oppsiktsvekkende, og som i utgangspunktet er et fakultetsansvar å adressere er at det er svak kopling mellom sentrale forskningsmiljøer ved SV-fakultetet og de ulike tverrfaglige studieprogrammene (Konkret: svak kopling mellom ARENA og Europastudier; svak kopling mellom OLA og Offentlig administrasjon og ledelse; interessant at man ved opprettelsen av et nytt emne i ledelse ved Off.adm. og ledelse må hente lærekrefter fra BI gitt den kompetansen som finnes ved fakultetet). Komiteen ser at de tverrfaglige programmene også mangler felles arenaer og møteplasser for fagpersonale knyttet til studiene. Komiteen ser at slike arenaer er viktige for å styrke profilen til, og ikke minst integrasjonen mellom ulike fag og tradisjoner i programmene, der dette også kan bidra til å styrke tverrfaglig forskning.

Evalueringskomiteen vil også påpeke at mange av de tverrfaglige studieprogrammene har utfordringer knyttet til frafall og gjennomstrømning. Dette er ikke unikt for disse programmene og er et kjent problem i norsk høyere utdanning. Samtidig bør ikke dette hindre fortsatt arbeid for å forbedre programmene på disse feltene. I denne forbindelse ser evalueringskomiteen at SV-

fakultetet også bør styrke det felles kunnskapsgrunnlaget for å angripe denne problematikken. I forbindelse med evalueringsarbeidet har det eksempelvis vært vanskelig å fremskaffe gode data og nyttig informasjon om nettopp frafall og studiegjennomføring. Å forbedre kunnskapsgrunnlaget på dette feltet kan ikke minst være et fornuftig skritt.

Pedagogisk er mange av de tverrfaglige studieprogrammene ikke spesielt nytenkende, selv om unntak absolutt finnes. Komiteen vil spesielt trekke frem at man ved Internasjonale studier nå satser systematisk på mer case-basert undervisning, der vi mener at dette er en undervisningsform som kan ha en rekke positive effekter både knyttet til studieintensitet, faglig utbytte og yrkesrelevans. Seminarundervisningen er et problem ved mange av programmene som er vurdert, der problemet er knyttet til mangelen på seminarer, manglende opplæring av seminarledere og svak kopling mellom seminarledere og faglærere på de ulike emnene. Komiteen ser at dette i høy grad er et ressurs spørsmål, men vil igjen understreke at dagens organisering kanskje også har betydning her.